

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000819

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-02-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кувіла Олександр Іванович

2. Oleksandr I. Kuvila

Кваліфікація: 081

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 06-03-2024

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Університет митної справи та фінансів

Код за ЄДРПОУ: 39568620

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 2/4, Дніпро, Дніпровський р-н., 49000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4887

Повне найменування юридичної особи: Університет митної справи та фінансів

Код за ЄДРПОУ: 39568620

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 2/4, Дніпро, Дніпровський р-н., 49000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Університет митної справи та фінансів

Код за ЄДРПОУ: 39568620

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 2/4, Дніпро, Дніпровський р-н., 49000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.17.31

Тема дисертації:

1. Адміністративно-правове забезпечення доступу осіб з інвалідністю до правосуддя
2. Administrative and legal provision of access to justice for persons with disabilities. – Qualification research work, presented as manuscript.

Реферат:

1. У першому розділі дисертації зосереджено увагу на змісті дотичних до теми, що вивчається, категорій, як-от «право на звернення до суду», «право на судовий захист» тощо. Особливу увагу приділено змісту поняття «правосуддя». Зокрема за результатами аналізу наявних у наукових джерелах, словниковій літературі та законодавстві визначень цієї категорії запропоновано удосконалена її дефініцію. Акцентовано, що особливими суб'єктами досліджуваного права є люди з інвалідністю. Проаналізовано зміст та співвідношення понять «доступ до правосуддя» та «доступність правосуддя». З цією метою наведено відповідні наукові дефініції з їх аналізом. Наведено відомості про генезис становлення права на доступ до правосуддя зі стародавніх часів (XVII-XVI століття до нашої ери) і до тепер. Проаналізовано підходи до

розуміння змісту права на доступ до правосуддя. Вивчено наукові позиції щодо структури доступності правосуддя. Запропоновано виокремити такі елементи права осіб з інвалідністю на доступ до правосуддя: 1) обізнаність учасників процесів, пов'язаних із правосуддям, із питань прав людей з інвалідністю, зокрема й на доступ до правосуддя, їх потреб, особливостей поводження з ними та інших дотичних тем; 2) можливість звертатися до відповідних уповноважених державних органів за захистом прав; 3) можливість бути учасником судового процесу та доступність безпосереднього розгляду судових справ й оскарження судових рішень; 4) доступ до судових рішень та їх обов'язкове виконання; 5) можливість людини з інвалідністю бути працівником судової системи. У вузькому розумінні доступ до правосуддя є доступом до судового процесу, в широкому – до процесу, до суду як фізичного об'єкту та до роботи в ньому. Другий розділ дисертації присвячено механізму адміністративно-правового забезпечення доступу осіб з інвалідністю до правосуддя в контексті його змісту та змісту ключових елементів зазначеного механізму, як-от нормативно-правове регулювання, публічна адміністрація та методи здійснення. Наведено існуючий у правовій літературі матеріал про елементи адміністративно-правового забезпечення. Сформульовано авторську позицію стосовно характерних ознак цього виду забезпечення. Велику увагу приділено аналізу міжнародного та національного законодавства, нормами і положеннями якого регламентовано питання доступу осіб з інвалідністю до правосуддя. Окремо зазначено про суб'єктів здійснення адміністративно-правового забезпечення доступу осіб з інвалідністю до правосуддя. Зокрема охарактеризовано діяльність відповідного спрямування, здійснювану: а) Верховною Радою України, б) Президентом України, в) КМ Міністрів України, г) Мінюстом, д) Вищою радою правосуддя, е) Державною судовою адміністрацією України, е) МВС України тощо. Насамкінець у рамках дослідження механізму адміністративно-правового забезпечення доступу осіб з інвалідністю до правосуддя вивчено відповідні методи. На підставі аналізу українського досвіду в досліджуваній сфері виокремлено низку недоліків національної системи правосуддя, пов'язаних з архітектурною, інформаційною, транспортною, фінансовою бар'єрністю, скасуванням низки пільг для відповідної категорії осіб, недоступністю роботи в судових органах тощо. З метою напрацювання пропозицій щодо ймовірних шляхів вирішення виявлених проблем вивчено міжнародний досвід публічного адміністрування сфери доступу осіб з інвалідністю до правосуддя. Зокрема йдеться про практику Болгарії, Німеччини, Іспанії, Великої Британії, Сербії, Словенії, Ірландії, США та Грузії. Сформульовано низку пропозицій стосовно вдосконалення законодавства. Сформульовано також практичні пропозиції, пов'язані, окрім іншого, зі створенням умов фізичної, інформаційної безбар'єрності, забезпеченням поінформованості про права людей з інвалідністю, особливості спілкування та поводження з ними як безпосередньо осіб цієї категорії, так і працівників системи правосуддя, доступними механізмами подання позовів, скарг, збором даних у контексті інвалідності на всіх етапах правосуддя.

2. The first chapter of the dissertation focuses on the content of the categories related to the topic being studied, such as «right to go to court», «right to judicial protection», etc. Special attention is paid to the content of the concept of «justice». In particular, the improved definition of the category «justice» is proposed based on the results of the analysis of the definitions of mentioned category, available in scientific sources, dictionary literature and legislation. It is emphasized that the special subjects of the law under study are people with disabilities. The research analyses the content and correlation of the concepts of «access to justice» and «accessibility of justice». For this purpose, the relevant scientific definitions are presented with their analysis. Scientific positions on the structure of access to justice are studied in detail. As a result, it is proposed to distinguish the following elements of the right of persons with disabilities to access to justice: 1) the awareness of the participants in justice-related processes about the rights of people with disabilities, including access to justice, their needs, the peculiarities of their treatment and others tangential topics; 2) the possibility to apply to the relevant authorized state bodies for the protection of rights; 3) the opportunity to be a participant in the court process and the availability of direct consideration of court cases and appeal of court decisions; 4) the access to court decisions and their mandatory execution; 5) the possibility of a person with a disability to be an employee of the judicial system. That is, in a narrow sense, access to justice is access to the judicial process, and in a broad sense – to the process, to the court as a physical object and to work in it. The second chapter of the dissertation is devoted to the mechanism of

administrative and legal provision of access to justice for persons with disabilities in the context of its content and the content of key elements of the specified mechanism, such as regulatory and legal regulation, public administration and implementation methods. The existing material in the legal literature on the elements of administrative and legal support is given. The author's position is formulated regarding the characteristic features of this type of security. Much attention is paid to the analysis of international and national legislation, which regulate the issue of access to justice for persons with disabilities. Subjects of administrative and legal provision of access to justice for persons with disabilities are indicated separately in the work. A number of shortcomings of the national justice system are identified, based on the analysis of the Ukrainian experience in the researched field. They are related to architectural, informational, transport, financial barriers, cancellation of a number of benefits for the relevant category of persons, inaccessibility of work in judicial bodies, etc. International experience of public administration in the field of access to justice for persons with disabilities is studied in order to develop the proposals for possible solutions to the identified problems. In particular, it refers to the practice of such states as Bulgaria, Germany, Spain, Great Britain, Serbia, Slovenia, Ireland, USA, Georgia. A number of proposals are formulated regarding the improvement of legislation. The research also formulates practical proposals related, inter alia, to the creation of physical and information barrier-free conditions, ensuring awareness of the rights of people with disabilities, the peculiarities of communication and treatment of persons with disabilities both by persons of this category and by employees of the justice system, accessible mechanisms for filing lawsuits and complaints, and data collection in the context of disability at all stages of justice.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0115U005495

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Кувіла О.І. Access to justice for persons with disabilities in the legislation of Ukraine. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»: збірник наукових статей. Чернівці. 2018. № 2. С. 27-33. http://www.jes.nuoua.od.ua/archive/2_2018/2_2018.pdf
- 2. Кувіла О.І. Компетенція органів влади щодо забезпечення доступу осіб з інвалідністю до правосуддя. Правова позиція. № 1(38). 2023. С. 85-89. <https://legalposition.umsf.in.ua/v1-38-2023> DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-1.16>
- 3. Кувіла О.І. Доступність правосуддя для осіб з інвалідністю: поняття та зміст. Науковий збірник «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції». Дніпровський національний університет. Видавничий дім «Гельветика». № 1. 2023. С. 23-28. http://apnl.dnu.in.ua/1_2023/1_2023.pdf
- 4. Кувіла О.І. Статистика та практика звернення осіб з інвалідністю до суду. Правові новели. Видавничий дім «Гельветика». № 20, 2023. С. 16-22. http://legalnovels.in.ua/journal/20_2023/20_2023.pdf DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2023.20.02>
- 5. Kuvila O. Pojęcie administracyjnoprawnego zapewnienia dostępu osób niepełnosprawnych do wymiaru sprawiedliwości w Ukrainie. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2023. № 1(53). P. 250-254. <http://kelmczasopisma.com/downloadfile/10287> DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.1.37>
- 6. Кувіла О.І. Нормативно-правовий аспект доступу осіб з обмеженими можливостями до правосуддя. Управлінські та правові засади забезпечення розвитку України як європейської держави: збірник тез XXII щорічної звітної наукової конференції науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів (м. Хмельницький, 24 берез. 2018 р.) / Хмельницький університет управління та права. 2018. С. 66-69.

http://old.univer.km.ua/doc/lib/Upravlinski_ta_pravovi_zasadi_zabezpechennya_rozvitku_Ukrayini_yak_evrop

- 7. Кувіла О.І. Законодавчі гарантії права осіб з інвалідністю на доступ до правосуддя. Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 5-6 листопада 2021 р.) / ГО «Правовий світ». 2021. 64-67 с.
- 8. Кувіла О.І. Проблеми у сфері доступу осіб з інвалідністю до правосуддя та ймовірні шляхи їх вирішення. Правові засади організації та здійснення публічної влади : збірник тез VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю від дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 31 березня 2023 р.) . / Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. 2023. С. 282-284.
https://web.ccu.gov.ua/sites/default/files/pravovi_zasady_organizaciyi_ta_zdiysnennya_publichnoyi_vlady_20
- 9. Кувіла О.І. Пільги та гарантії для осіб з інвалідністю у сфері правосуддя. International scientific conference «Topical issues of modern jurisprudence»: conference proceedings (April 5-6, 2023. Czestochowa, the Republic of Poland). Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. С. 137-140.
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/326/9059/18907-1> DOI
<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-313-2-32>
- 10. Кувіла О.І. Зміст доступу осіб з інвалідністю до правосуддя. International scientific conference «Legal science, legislation and law enforcement: traditions and new European approaches» : conference proceedings, (May 29-30, 2023. Wloclawek, the Republic of Poland). Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. С. 19-22. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/340/9340/19502-1> DOI
<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-324-8-4>

Наукова (науково-технічна) продукція: проекти нормативно-правових документів; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0115U005495

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сірко Ростислав Богданович
2. Rostyslav B. Sirko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9698-5865

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Відокремлений структурний підрозділ "Чернівецький інститут Міжнародного гуманітарного університету"

Код за ЄДРПОУ: 41092570

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, буд. 7, Чернівці, 58000, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бочаров Дмитро Олександрович

2. Dmytro O. Bocharov

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0243-2010

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет митної справи та фінансів

Код за ЄДРПОУ: 39568620

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 2/4, Дніпро, Дніпровський р-н., 49000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соцька Алла Миколаївна

2. Alla Sotska

Кваліфікація: к.ю.н., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія статистики, обліку та аудиту

Код за ЄДРПОУ: 04837462

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 1, Київ, 04107, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Державна служба статистики України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузьменко Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Kuzmenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0830-766X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана

Код за ЄДРПОУ: 02070884

Місцезнаходження: просп. Берестейський (Перемоги), 54/1, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лєгеца Євген Олександрович

2. Yevhen O. Leheza

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9134-8499

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет митної справи та фінансів

Код за ЄДРПОУ: 39568620

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 2/4, Дніпро, Дніпровський р-н., 49000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мінка Тетяна Павлівна

2. Tetiyana P. Minka

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6012-6973

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет митної справи та фінансів

Код за ЄДРПОУ: 39568620

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 2/4, Дніпро, Дніпровський р-н., 49000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Лютіков Павло Сергійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Лютіков Павло Сергійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Мар'ян Олена Анатоліївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна